

SULTAN İLAHİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

3023-5820

Altı Aylık Hakemli Kısa Makale, Araştırma ve İnceleme Dergisi

Vol./Cilt: 2, Issue/Sayı: 1, ss. 1-18, June/Haziran 2024

Kırâat İlminin Eskişehir'deki Son Yarım Yüzyılına Şahitlik: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli*

Witnessing the Last Half Century of the Science of Qiraah in Eskişehir: Qurra Hafiz Yaşar Tekeli

Fatih Akkaya¹ Ömer Müftüoğlu²

Öz

Kırâat farklılıklarının öğretilmesi faaliyetleri Hz. Peygamber'in vefatından sonraki süreçte başlamış ve bugüne kadar kesintisiz devam etmiştir. Kırâat eğitiminin devamlılığı ve yaygınlaşması adına kırâat âlimleri tarafından çeşitli eserler yazılmış, kırâat farklılıklarının sistemli ve kolay bir şekilde öğretilmesi için bazı metotlar geliştirilmiştir. Kırâat eğitimi faaliyetlerine talebin artması sonucunda medeniyetimizde bu işe özel mekânlar da tahsis edilmiştir. Kırâat eğitimi faaliyetleri Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını takip eden yıllarda Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'ndeki canlılığını kaybederek durma noktasına gelmiştir. 1968 yılında Türkiye'de resmî olarak kırâat eğitimine tekrar başlanmıştır. Eskişehir'deki ilk kırâat eğitimi halkası ise Mehmet Sarıcaoğlu (ö.1997) riyasetinde 1970'te oluşturulmuştur. Eskişehir'de Mehmet Sarıcaoğlu'nun vefatından sonra kırâat eğitimi, öğrencisi Yaşar Tekeli tarafından bugüne kadar sürdürülmüş ve sekiz dönemde toplam yetmiş yedi kişi Tekeli'den icâzet almıştır. Uzun yıllar zor şartlar altında büyük bir özveri ile sürdürülen kırâat faaliyetleri Eskişehir'de Kur'an ve kırâat kültürünün oluşup yaygınlaşmasına ve bugünlere taşınmasına çok önemli katkı sunmuştur. Böylece Eskişehir, başta Mehmet Sarıcaoğlu ve Yaşar Tekeli olmak üzere kırâat eğitimi faaliyetlerine maddi-manevi destek olanların katkılarıyla Türkiye'de bu alanda öne çıkan şehirlerden birisi olmuştur. Eskişehir'de yarım asırdır sürdürülen kırâat eğitimi faaliyetleri hakkında herhangi bir akademik çalışma ve bilimsel bir yayın yapılmamıştır. Bu sebeple Eskişehir, kırâat eğitimi yönüyle akademik camiada bilinmemektedir. Bu çalışmanın Eskişehir'de kırâat konusundaki gelişmişliğin bilinirliğine katkı sunması beklenmektedir. Makalede Türkiye'deki kırâat eğitiminin özellikle Eskişehir özelindeki sürecine yarım asra yaklaşan tanıklığıyla damga vuran Yaşar Tekeli ve onun önderliğinde oluşturulan halkalarda yetişen kurrâ hafızlar ilk defa akademik bir titizlikle kayıt altına alınmıştır. Gelecekte kırâat konusuyla ilgili Eskişehir ölçekli yapılacak her türlü araştırmaya bu çalışmanın temel

* Araştırma Makalesi / Research Article, Geliş Tarihi / Date Received: 15.05.2024, Kabul Tarihi / Date Accepted: 27.06.2024, Yayın Tarihi / Date Published: 30.06.2024.

Bu çalışma, birinci yazar Fatih Akkaya'nın ESOĞÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Ömer Müftüoğlu danışmanlığında yürütülen "Cumhuriyet Dönemi'nde Eskişehir'de Kırâat İlmine Yapılan Katkılar" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Diyanet İşleri Başkanlığı, ESOĞÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, E-Mail: fatihakk.25@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4829-5266>

² Doç. Dr., ESOĞÜ İlahiyat Fakültesi Temel İslâm Bilimleri Tefsir Anabilim Dalı, E-Mail: omuftu@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7137-5772>

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Akkaya, Fatih – Müftüoğlu, Ömer. "Kırâat İlminin Eskişehir'deki Son Yarım Yüzyılına Şahitlik: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli". *Sultan İlahiyat Araştırmaları Dergisi (SIAD)* 2/1 (Haziran 2024), 1-18. <https://zenodo.org/10.5281/zenodo.12531745> CC BY-NC 4.0

düzeyde kaynaklık etmesi beklenmektedir. Çalışmada, kırâat eğitiminin Eskişehir'deki canlılığı ve bu kurslara katılıp icâzet alanların sayılarının başka illere kıyasla az olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma yapılırken klasik tefsirler, kırâat kitapları ve Eskişehir İl Müftülüğü arşivinden yararlanılmıştır. Yazılı olmayan kısım için mülakat yöntemi kullanılmıştır. Eskişehir'deki kırâat eğitimi faaliyetleri hakkındaki bilgiler Yaşar Tekeli ile yapılan mülakat sonucunda elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Tefsir, Kırâat Eğitimi, Eskişehir, Mehmet Sarıcaoğlu, Yaşar Tekeli.*

Öne Çıkanlar

- Anadolu topraklarında kırâat öğretimi yüzyıllardır sürdürülmektedir. Bunun bir parçası olarak yakın geçmişten itibaren Eskişehir'de de kırâat eğitimi yapılmaktadır.
- Eskişehir'de kırâat eğitimi faaliyetlerinin temelleri Mehmet Sarıcaoğlu tarafından atılmış olsa da devamlılığı hususunda Yaşar Tekeli'nin gayretleri oldukça önemli olmuştur.
- Yaşar Tekeli, Eskişehir'de 1997 yılından günümüze kadar toplamda 66 kurrâ hafız yetiştirmiş olup halihazırda Tekeli riyâsetinde kırâat eğitimi faaliyetleri devam etmektedir.
- Eskişehir'de Mehmet Sarıcaoğlu'yla başlayıp Yaşar Tekeli'yle yaklaşık elli yıldır sürdürülen bu çaba, sadece buna şahit olan, katkı veren, hoca-öğrenci olarak içinde olanların bildiği, ilim dünyasının ise üzerinde bir çalışma olmamasından dolayı haberdar olmadığı bir durumdadır.
- Yarım asırdır Eskişehir'de devam eden kırâat eğitimi faaliyetlerinin sistemli bir şekilde kayıt altına alınmasının, kırâat ilminin tarihine dair yapılacak çalışmalara yerel ölçekte bir katkı sunması beklenmektedir.

Abstract

The activities of teaching the differences of qiraat started in the period after the Prophet's death and have continued uninterruptedly until today. Various works have been written by Qiraat scholars for the continuity and spread of Qiraat education, and some methods have been developed to teach Qiraat differences in a systematic and easy way. As a result of the increasing demand for Qiraat education activities, special places were also allocated for this purpose in our civilization. In the years following the establishment of the Republic of Turkey, the activities of Qiraat education lost the vitality of the Ottoman Empire and came to a halt. In 1968, official Qiraat education was resumed in our country. The first Qiraat education circle in Eskişehir was established in 1970 under the leadership of Mehmet Sarıcaoğlu. After the death of Mehmet Sarıcaoğlu in Eskişehir, Qiraat education was continued by his student Yaşar Tekeli until today, and a total of seventy-seven people received icâzet from him in eight periods. The Qur'anic activities, which have been carried out with great devotion under difficult conditions for many years, have made a very important contribution to the formation and spread of the Qur'an and Qur'anic culture in Eskişehir and to carry it to these days. Thus, Eskişehir has become one of the prominent cities in this field in Turkey thanks to the contributions of those who supported the activities of Qiraat education financially and spiritually, especially Mehmet Sarıcaoğlu and Yaşar Tekeli. No study has been conducted on the activities of Qiraat education in Eskişehir for half a century. For this reason, Eskişehir is not well known in terms of Qiraat education. Thanks to our study, the activities of Qiraat education in Eskişehir will be revealed. In this study, Yaşar Tekeli, who left his mark on the journey of Qiraat education in Eskişehir with his testimony of nearly half a century, and the qurra hafız who grew up in the Qiraat education communities under his leadership have been recorded for the first time with academic rigor. In this respect, it is expected to be a source for future studies on the subject of Qiraat in Eskişehir. It was concluded that the vitality of Qiraat education in Eskişehir and the number of those who attended these courses and received icâzet were not small compared to other provinces. In this study, classical tafsirs,

Qiraat books and the archive of Eskişehir Provincial Mufti's Office were utilized. Interview method was used for the unwritten part. Information on the activities of Qiraat education in Eskişehir was obtained through an interview with Yaşar Tekeli.

Keywords: *Tafsir, Qiraah Education, Eskisehir, Mehmet Sarıcaoğlu, Yasar Tekeli.*

Highlights

- In Anatolia, the teaching of Qiraat has been going on for centuries. As a part of this, Qiraat education has been carried out in Eskişehir since the recent past.
- Although the foundations of Qiraat education activities in Eskişehir were laid by Mehmet Sarıcaoğlu, Yaşar Tekeli's efforts were very important for its continuity.
- Yaşar Tekeli has trained a total of 66 Qur'anic hafız in Eskisehir from 1997 to the present day and Qiraat education activities are still continuing under Tekeli's leadership.
- This effort, which started with Mehmet Sarıcaoğ in Eskişehir and continued for nearly fifty years with Yaşar Tekeli, is only known by those who witnessed it, contributed to it, and were involved in it as teachers and students, and the world of science is not aware of it due to the lack of a study on it.
- It is expected that the systematic recording of the Qiraat education activities that have been going on in Eskişehir for half a century will contribute to the studies on the history of the science of Qiraat on a local scale.

1. Giriş

Müslümanlar, Kur'ân-ı Kerim nazil olmaya başladığı ilk yıllardan itibaren Kur'ân'ın kırâatiyle de ciddi şekilde ilgilenmeye başlamışlardır. Hicri 3. asra gelinceye kadar İslam coğrafyası genişlemiş ve Kur'ân bu coğrafyalarda, ilk dönemde örnekleri olan farklı vecihlerle okunabilmiştir. Kırâat ilmi bu farklı vecihler üzerine doğmuş ve bunları sistemli hale getirmiştir. Kırâat ilminin oluşmasından sonra kırâatler bir sistem dâhilinde sonraki nesillere aktarılma gayesiyle öğretilmeye başlanmıştır.

Kırâat ilmiyle ilgili iki önemli kavram bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan ve Kur'ân-ı Kerim'de iki yerde³ geçen *tertil* kavramı: yavaş yavaş, ağır ağır, acele etmeden ve harfleri açık seçik bir şekilde telaffuzu ifade etmektir.⁴ Kur'ân-ı Kerim'i okumayı ifade eden ikinci kavram olan *kırâat* ise sözlükte; “bir araya getirmek, toplamak ve okumak” anlamlarına gelmektedir. Kırâat kelimesi, köken itibariyle Arapça'da “قرأ” fiilinden türetilmiştir. Semâî bir mastar olan bu kelime, genel olarak “okumak” anlamına gelmektedir.⁵ Rağıp el-İsfahanî (ö.502/1109), kırâati şu şekilde tanımlamıştır: “*Harfleri veya kelimeleri tertil yoluyla birbirine bitıştirmektir.*”⁶ Kırâatin ıstılahi manasıyla ilgili çeşitli tanımlar yapılmış olmakla birlikte, bu tanımlardan en meşhuru

³ el-Müzzemmil 73/4; el-Furkân 25/32.

⁴ Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, nşr. Abdullah Ali el-Kebîr (Kahire: Dârü'l-Maârif, ts.), “rtl”, 11/265; Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr et-Taberî, *Câmiu'l-Beyân an Te'vili Âyi'l-Kur'ân* (Kahire: Dârü'l-Maârif, 1398/1978), 29/78-80; Cârullah Ebü'l-Kasım Mahmud b. Ömer ez-Zemahşerî, *el-Keşşâf an haka'iki gavâmizi't-tenzîl ve uyûni'l-ekavîl fi vücûhi't-te'vîl* (Beyrut: Dârü'l-Kitab, ts.), 4/637; Fahreddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-Gayb: et-Tefsîru'l-Kebîr* (Beyrut: Dârü'l-Fikr, 1405/1985), 30/173; Ebü'l-Fidâ İmâdüddîn İsmâîl b. Ömer b. Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm* (Beyrut: Dârü'l-Maârif, 1388/1969), 4/434.

⁵ İbn Manzûr, “kre”, 1/128.

⁶ Ebu'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal er-Râğîb el-İsfehânî, *el-Müfredât fi Ğaribi'l-Kur'ân* (Beyrut: Dârü'l-Kalem, 1412/1992), 1/668

İbnü'l-Cezerî'ye (ö.833/1429) aittir. İbnü'l-Cezerî, kırâat ilmini şu şekilde ifade etmiştir: “Kırâat ilmi, Kur’ân-ı Kerîm’e ait kelimelerin okunuş ve söyleniş tarzlarıyla, bunların nevîlerini nakledenlere dayandırarak ve atfederek ortaya koyan bir ilimdir.”⁷

Diğer Müslüman coğrafyalarlarda kırâat eğitimine önem verilirken Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde de başta İstanbul olmak üzere birçok şehirde kurulan “Dâru’l-kurrâ”lar kırâat eğitiminin kesintisiz bir şekilde sürmesine katkı sunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan sonra 3 Mart 1924’te Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, Dâru’l-kurrâların kapatılması sonucunda Türkiye’de kırâat eğitimi 1968 yılında tekrar başlayıncaya kadar resmî olarak yapılamamıştır.⁸

Türkiye Cumhuriyet’in ilk yıllarında ülkenin diğer şehirlerinde olduğu gibi Eskişehir’de de kırâat eğitimi altında belirgin bir faaliyet yapılmamıştır. Bulunduğu yerde kendi imkânlarıyla bireysel bir çaba olarak kırâat okutan yahut okuyanlar elbette olmuştur ancak bu anlamda bilinen, öne çıkan, resmî herhangi bir faaliyet Eskişehir’de 1970 yılına kadar yoktur. Türkiye’de resmi olarak ilk defa 1968 yılında başlayan kırâat eğitimi kursları bu tarihten iki sene sonra Eskişehir’de de faaliyete girmiştir. Kırâat eğitimi faaliyetlerinin Türkiye’de birçok şehirden önce Eskişehir’de başlamasında en büyük pay kuşkusuz Kurrâ Hafız Mehmet Sarıcaoğlu’nun olmuştur.

Eskişehir ili Beylikova ilçesinde imam-hatip olarak görev yapan Mehmet Sarıcaoğlu’nun Eskişehir merkeze tayininin çıkması ve daha sonra Çarşı Camii’ne görevlendirilmesinden sonra kendi gayretleriyle oluşturmuş olduğu öğrenci grubuyla Eskişehir’de kırâat eğitimi faaliyetleri başlamıştır.

Kırâat alanıyla ilgili olarak Türkiye’de yapılan eğitim faaliyetlerinde Eskişehir elli yılı aşan tecrübesiyle hep üst sıralarda yer almış, yetiştirdiği kurrâ hafızların başarıları ve sayılarıyla bu konuda öne çıkan şehirlerden birisi olmuştur. Aşere-takrîb-tayyibe kursunu bitirmiş hocalar şehir merkezindeki camilerde yıllarca görev yapmışlardır. Günümüzde de bu zenginlik devam etmektedir. Kırâat eğitiminde bu alanın değerinin anlaşılıp bilinmesi hususunda Eskişehir’in ön planda olmasında merhum Kurrâ Hafız Mehmet Sarıcaoğlu’nun çok büyük gayretleri ve hizmetleri olmuştur. Onun vefatından sonra ise aynı düzeyde gayret ve hizmet Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli tarafından devam ettirilmiştir.

İstanbul merkezli yapılan kırâat faaliyetleri ve İstanbul kurrâları nispeten kayıt altındadır ancak ülkemizin başka illerinde aynı konudaki çalışmaların akademik düzeyde incelenmemesi bir eksikliktir. Bu anlamda Eskişehir’de Mehmet Sarıcaoğlu ile başlayıp Yaşar Tekeli’yle devam ettirilen kırâat ilmiyle ilgili uğraşın toplu ve sistemli bir şekilde kayıt altına alınmaması, alandaki farklı pratiklerin bilinmemesi ciddi bir eksikliktir. Bu eksiklik, gelecek nesillerin, yerel

⁷ Ebü'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ali b. Yûsuf el-Cezerî, *en-Neşr fi'l Kırâati'l Aşr*, thk. Ali Muhammed Dabbâ (Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, ts.), 1/199.

⁸ M. Atilla Akdemir, *Kırâat İlmi Eğitim ve Öğretim Metotları* (İstanbul: İFAV Yayınları, 2021), 130.

imkânlarla yarım asrı aşan bir süredir Eskişehir'de devam ettirilen kırâat eğitiminin serencamından gerektiği gibi haberdar olamamaları sonucunu doğuracaktır.

Eskişehir kırâat eğitimi alanında hatırı sayılır bir geçmişe sahip olmasına rağmen kırâat eğitimiyle ilgili herhangi bir çalışma yapılmamasından dolayı bu yönüyle akademik camiada bilinmemektedir. Bu çalışmayla birlikte Eskişehir'de kısıtlı imkânlarla yarım asırdır devam ettirilen kırâat eğitimi faaliyetleri kayıt altına alınacaktır. Çalışma gelecekte kırâat konusuyla ilgili Eskişehir ölçekli yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir. Çalışma yapılırken klasik tefsirler, kırâat kitapları ve Eskişehir İl Müftülüğü arşivinden yararlanılmıştır. Yazılı olmayan kısım için mülakat yöntemi kullanılmıştır. Eskişehir'deki kırâat eğitimi faaliyetleri hakkındaki bilgiler Yaşar Tekeli ile yapılan mülakat sonucunda elde edilmiştir.⁹

2. Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli

Yaşar Tekeli, Eskişehir'in Tepebaşı ilçesine bağlı Muttalıp Köyü'nde 01.10.1958 tarihinde doğmuştur. Annesinin ismi Hesna, babasının ismi ise Osman'dır. İlkokulu köyünde okumuş, ortaokulu ise Eskişehir merkezde imam hatip ortaokulunda tamamlamıştır. Tekeli lise tahsili için Kütahya'ya gitmiş ve 1974 yılında Kütahya İmam Hatip Lisesi'nden mezun olmuştur. 1979 yılında Eskişehir Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirmiştir. Eğitim Enstitülerinin 3 yıllık lisans öğrenimine karşılık gelmesinden dolayı buradan mezun olanların dördüncü lisans yılını tamamlamaları için açılan programa katılmış ve 1992 yılında Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nin Edebiyat Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır.

Tekeli 02.12.1973 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı Bolu Eğitim Merkezi'nde hizmet içi eğitime katılmış, buradaki eğitimini tamamladıktan sonra 1974 yılı Nisan ayında Eskişehir Fevzi Çakmak Mahallesi Gündoğmuş Camii'nde imam-hatip olarak göreve başlamıştır. İmam-Hatiplik görevini yaparken 1979 yılında Mehmet Sarıcaoğlu'nda hafızlığını ikmal etmiştir. 1982 yılında Eskişehir Merkezdeki Ömerağa Mahallesi Veli Bey (İki Şerefeli) Camii'ne atanan Tekeli 1995 yılına kadar bu camide imam-hatip olarak görev yapmıştır. Veli Bey Camii'nde görev yaparken Mehmet Sarıcaoğlu'ndan talim ve mehâric-i hurûf derslerine devam etmiştir.

Eskişehir'de Mehmet Sarıcaoğlu tarafından başlatılan aşere-takrîb-tayyibe ihtisas kursunun aşere bölümünde 1982 yılında başlanan eğitim çeşitli sebeplerden dolayı sürdürülememiştir. 1986 yılına gelindiğinde derslere yeniden başlanılmış ve aynı yıl içerisinde kırâat-ı aşere eğitimi tamamlanmıştır. Aşere eğitimi tamamlandıktan sonra Sarıcaoğlu'nun rahatsızlanması, ameliyat olması ve uzunca süre dinlenmesi gerektiğinden dolayı kurslara ara verilmiştir. Yaşar Tekeli 1993 yılında Sarıcaoğlu Hoca'nın riyasetinde tekrar başlayan ikinci dönem kursuna katılmış ve 1995 yılının Ekim ayında icâzet almıştır.

Tekeli, kırâat eğitimini tamamlayıp kurrâ hafız unvanını aldıktan sonra 1995 yılında Eskişehir Ziya Paşa Hafızlık Kur'an Kursu'nda göreve başlamıştır. Tekeli, Kur'an kursu öğreticiliği görevini sürdürdüğü yıllar boyunca onlarca hafız yetiştirmiş, kursta hafızlık yapan öğrencilere

⁹ Yaşar Tekeli ile Tepebaşı Müftülüğü Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'an Kursu'nda yapılan mülakat (15 Ocak 2024).

tashîh-i hurûf dersleri vermiş ve talim hocalığı yapmıştır. Tekeli, 2003 yılında Ziya Paşa Kur'ân Kursu'ndan emekli olmuştur.

Sarıcaoğlu'nun 23 Ağustos 1997 tarihinde vefatından sonra Eskişehir'de kırâat eğitimi faaliyetlerinin başına şeyhu'l-kurrâ unvanıyla bizzat ondan icâzet alan talebesi Yaşar Tekeli geçmiştir. Tekeli'nin riyasetinde düzenlenen aşere-takrîb-tayyibe kursları hem sayı hem de katılım gösterip mezun olanlar itibariyle Sarıcaoğlu'nun riyasetinde düzenlenenlerden daha fazladır. 1997'den başlayarak günümüze (2024) kadar Eskişehir'de şeyhu'l-kurrâlık vazifesi Yaşar Tekeli tarafından sürdürülmüş, kırâat eğitimi geleneği onun kendisini bu işe adanması sonucu devam etmiş ve sayesinde birçok kurrâ hafız yetişmiştir.

Tekeli, 1997'de hocasının vefatıyla birlikte devraldığı kurslarda kırâat derslerini günde dört saat olacak şekilde haftanın altı gününde yapmıştır. 2009 yılına kadar dersler bu çalışma temposuyla devam etmiştir. 2009 yılından sonra yeni bir düzenlemeye giderek derslerini günde sekiz saate çıkarmış ve haftada altı günden dört güne düşürmüştür. Tekeli, ders verdiği bütün kırâat eğitimi halkalarının ilk aylarında öğrencilerine sürekli olarak kırâatlerdeki farklılıkları kendisi okumuş (*semâ*), öğrenciler belli bir meleke kazandıktan sonra onları dinleyerek (*arz*) derslerini sürdürmüştür.

Tekeli, hocasından öğrendiği gibi temel kaynak olarak kırâat-ı aşere bölümünde, Abdülfettâh Paluvî'nin "Zübdetül-İrfân"ı ve bu kitabın şerhi olan Mehmed Emîn Efendi'nin "Umdetü'l-Hullân Fî İzâh-i Zübdeti'l-İrfân" isimli eserini okutmuştur. Takrîb bölümüne geçildiğinde de kendinden önceki usulü aynen devam ettiren Tekeli, temel kaynak olarak İbnü'l-Cezerî'ye ait olan "en-Neşr fi'l-kırââti'l-'aşr", bu eserin muhtasarı olan ve programa ismini veren "Takrîbü'n-neşr fi'l-kırââti'l-'aşr" ve Ahmed b. Muhammed Bennâ Dimyâtî'nin "İthâfu fudalâi'l-beşer bi'l-kırââti'l-erbaate aşer" isimli eserlerini kullanmış, öğrencilerine bunları okutmuştur. Tayyibe bölümünde ise İbnü'l-Cezerî'nin "Tayyibetü'n-neşr fi'l-kırââti'l-'aşr" isimli eseri ve bu eserin şerhleriyle tadrîs faaliyetlerini yürütmüştür.

Türkiye'nin çeşitli illerinde yürütülen aşere-takrîb-tayyibe kurslarında bu temel eserlerin yanında bazı yardımcı kaynaklara da zaman zaman başvurulmuştur. Tekeli, kendi riyasetinde yürüttüğü kurslarda yardımcı kaynak olarak yakın dönem kırâat tarihinde önemli çalışmaları olan Mısırlı kırâat âlimi Îsâ Ma'sarâvî ve Muhammed ed-Dusûkî Kehîle'nin kaleme aldıkları "el-Büşrâ fi'l-kırââti'l-aşeri's-suğrâ min tarîki's-şâtıbiyye ve'd-dürre" isimli eseri ve yine çağdaş kırâat âlimlerinden Muhammed Şemlûl'un "İ'cazû Resmi'l-Kur'ân ve İ'cazû't-Tilave" isimli eserini kullanmıştır.

Tekeli, öğrencilerini hafızlığı güçlü olan ve talim-tecvid okumuş gönüllüler arasından seçmiştir. Kırâat öğretiminin başlangıcında hocasından öğrendiği gibi öğrencilerine aşere kriterlerini öğretmek ve okuma alışkanlığı kazandırmak için Kur'ân-ı Kerim'in başından Bakara Suresi 40.

ayete kadar infirâd tarikiyle¹⁰ okutmuştur. İnfirâd tarikiyle okumayı tamamlayan öğrencilerini tekrar Kur'ân'ın başından başlatarak indirac tarikiyle¹¹ okutmak suretiyle eğitime devam ettirmiştir.

Eskişehir'de kırâat eğitimi faaliyetleri hâlihazırdaki ders halkasıyla (Mayıs 2024), takrîb bölümüyle Şeyhu'l-Kurrâ Yaşar Tekeli riyasetinde sürdürülmektedir.

2.1. Eskişehir'de Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'den Kırâat Eğitimi Alanlar

2.1.1. 1999 Yılında Mezun Olanlar

Mehmet Sarıcaoğlu riyasetinde 1996 yılında kırâat-ı aşereye başlayan öğrenciler 1997 yılında aşere eğitimlerini tamamlamışlardır. Takrîb eğitimi devam ederken Sarıcaoğlu'nun vefat etmesinden dolayı kırâat halkasını Sarıcaoğlu'nun halefi Yaşar Tekeli devralmıştır. Sarıcaoğlu'nun vefatı üzerine takrîb derslerine bir süre Tekeli'yle birlikte Sarıcaoğlu'nun beraber kırâat eğitimi aldığı, kırâat eğitimi faaliyetlerini İstanbul'da sürdüren amcazâdesi Şeyhu'l-Kurrâ Mahmut Sarıcaoğlu (ö.2012) da katılmıştır. Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi 1999 yılında tamamlanmış ve aşağıda isimleri zikredilen kurrâ hafızlar Tekeli'den icâzet almışlardır.

Tablo 1: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Birinci Dönem (1999 Yılı) Kırâat Eğitimi Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Ali SUBAŞ ¹²	1964-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu ¹³
2	Halil İbrahim MUT	1958-...	Eskişehir Hacı Seyit Camii
3	Hasan AKKAYA	1969-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
4	Hayri YILDIZ	1962-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
5	İbrahim ABİDİN	1949-...	Eskişehir Dekovil Camii

¹⁰ İnfirâd tariki; kırâatleri ayrı ayrı okuma, rivâyetleri birbirine karıştırmadan okuma ve her bir kırâat imamı ve râvi için müstakil bir hatim yaparak okuma şeklinde açıklanmıştır. Hicrî beşinci asra kadar bu usûl devam etmiş, beşinci asırdan sonra daha kolay olması ve daha az zaman almasından dolayı indirac usûlüne geçilmiştir. Bu bilgiler için bk. Ebû'l-Fazl Celâleddîn Abdurrahman Suyûtî, *el-İtkân fî ulûmi'l-Kur'ân*, thk. Şuayb Arnavut (Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 2008), 352; Necati Tetik, *Başlangıçtan IX. Hicri Asra Kadar Kırâat İlminin Ta'limi* (İstanbul: İşaret Yayınları, 1990), 99.

¹¹ İndirac tariki; rivâyetleri bir araya cemederek okuma manasında kullanılmıştır. Okuyuş esnasında ihtilafı kelimeye gelince, ondaki farklı okuyuşları peş peşe okuyup bitirmek ve sonra devamındaki ikinci kelimeye gelerek onu da aynı yöntemle icra etme metodudur. Bu bilgiler için bk. Suyûtî, *el-İtkân*, 352-353; Tetik, *Kırâat İlminin Ta'limi*, 101.

¹² Liste oluşturulurken isimlerin alfabetik sırası esas alınmıştır.

¹³ Liste oluşturulurken Eskişehir Müftülüğü web adresi esas alınmıştır. Yurt dışında görev yapan personellerin yurt içindeki son görev yerleri yazılmıştır. Tepebaşı Müftülüğü, "Tepebaşı İlçe Müftülüğü Personel Listesi" (Erişim 5 Mayıs 2024); Odunpazarı Müftülüğü "Personelimiz" (Erişim 5 Mayıs 2024).

6	İlhan KÖROĞLU	1965-...	Eskişehir Tülomsaş Abdülhamid Han Camii
7	Mustafa SARICAOĞLU	1967-...	Eskişehir Yeni Bağlar Camii

2.1.2. 2005 Yılında Mezun Olanlar

Eskişehir’de Yaşar Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi halkalarına 1999 yılında sistemde değişiklikler yapılarak bir yenisi daha eklenmiştir. 1999 yılında aşere eğitimine başlayan öğrenciler 2003 yılında kırâat-ı aşere eğitimlerini tamamlamışlardır. 2003 yılında takrîb eğitimine başlayan öğrenciler 2005 yılında kırâat eğitimlerini tamamlayarak Tekeli’den icâzet almışlardır.

Kırâat halkasına katılanların din görevlisi oluşu, bunlardan bazılarının cami görevlerini de aksatmadan yerine getirebilmesi zorunluluğu, namaz vakti aralarının yaz-kış mevsimlerinde değişiklik göstermesi, ileri-geri saat uygulamaları gibi sebepler kursiyerlerin, kursa devam edebilmelerinde zorluklar yaşamalarına sebep olmuştur. Bu sıkıntıların bir kısmı derslerin saat 09.00-12.00 arasına alınmasıyla aşılmıştır. Bu durumda günde altı saat sürdürülmesi ile otuz ayda bitirilebilen kursun süresi iki katına çıkmıştır. Hem sistemsiz değişikliklerden hem de ders saatlerinin kısıtlı olmasından dolayı Yaşar Tekeli riyasetindeki ikinci kırâat halkasının eğitimi öncekilere kıyasla daha uzun sürede tamamlanabilmiştir.

Tablo 2: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli’de İkinci Dönem (2005 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Cengiz KARA	1967-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur’ân Kursu
2	Ferruh ŞEN	1971-...	DİB Mushafları İnceleme ve Kırâat Kurulu Başkanlığı
3	Hilmi ÜNÜĞÜR	1967-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur’ân Kursu
4	Mehmet Ali SEMET	1974-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur’ân Kursu
5	Mustafa BAL	1969-...	Eskişehir Cumhuriyet (Sekiören) Mahalle Camii
6	Mustafa DOĞAN	1969-...	Eskişehir Yalaman Camii

2.1.3. 2007 Yılında Mezun Olanlar

Yaşar Tekeli riyasetinde üçüncü dönem kırâat eğitimi halkasına katılan öğrenciler 2003 yılı Mart ayında eğitime başlamış ve 2005 yılı Mayıs ayında kırâat-ı aşereyi tamamlamışlardır. 2005 yılı Kasım ayına gelindiğinde takrîb eğitimine başlayan üçüncü dönem öğrencileri 2007 yılı Haziran ayında takrîb eğitimlerini tamamlayarak Tekeli'den icâzet almışlardır. Başlangıçta on kişi olan gruptan sonraları yedi kişi çeşitli sebeplerden dolayı ayrılmış ve kurs sonunda aşağıda isimleri zikredilen üç kurrâ hafız eğitimlerini tamamlayabilmıştır.

Tablo 3: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Üçüncü Dönem (2007 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Selahattin AKARSOY	1968-...	Eskişehir Tiryakizade Süleyman Ağa Camii
2	Şaban KABAKÇI	1971-2016	Eskişehir Kuyubaşı Camii
3	Yahya TERCAN	1966-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu

2.1.4. 2009 Yılında Mezun Olanlar

Yaşar Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi faaliyetlerinde dördüncü grupta olan öğrenciler 2006 yılında kırâat-ı aşere eğitimine başlamışlardır. 2007 yılında aşere eğitimini tamamlayan öğrenciler aynı yıl içerisinde takrîb eğitimine başlayıp 2009 yılında tayyibeyi de tamamlamışlardır. Aşağıda isimleri zikredilen, dördüncü dönem içerisinde yer alan kurrâ hafızlar 2009 yılında Tekeli'den icâzet almışlardır.

Tablo 4: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Dördüncü Dönem (2009 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Akif AYKANAT	1983-2021	Eskişehir İl Müftülüğü Vaiz
2	Fahrettin SARI	1974-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
3	Halit ÖZİÇİ	1975-...	Eskişehir Şirintepe Park Camii
4	İsmail ATİK	1978-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
5	Muhammed Sıddık AY	1979-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu

6	Mahmut ATAK	1981-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
---	-------------	----------	--

2.1.5. 2012 Yılında Mezun Olanlar

Eskişehir’de Yaşar Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi faaliyetlerinde beşinci dönem öğrencileri 2009 yılında eğitimlerine başlayıp 2010 yılında kırâat-ı aşere eğitimlerini tamamlamışlardır. Aynı yıl içerisinde takrîb eğitimine başlayan öğrenciler 2012 yılında da kırâat eğitimlerini ikmal etmişlerdir. Kırâat eğitimi halkalarının kesintisiz bir şekilde devam ettirilmesi Eskişehir’deki kırâat eğitimi faaliyetlerinin bilinirliğinin artmasına sebep olmuştur. Bu bilinirlik, kırâat eğitimi halkasına katılan talebelerin sayısındaki artışı beraberinde getirmiştir. Aşağıda isimlerini zikrettiğimiz on dört kurrâ hafız, 2012 yılında Tekeli’den icâzet almışlardır.

Tablo 5: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli’de Beşinci Dönem (2012 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Abdullah ERGEN	1967-...	Eskişehir Muttalip Mahallesi Orta Camii
2	Cemalettin YILDIRIM	1975-...	Eskişehir Kuyubaşı Camii
3	Davut BAYSAL	1969-...	Eskişehir Yeni Bağlar Camii
4	Fedai CAN	1967-...	Eskişehir Reşadiye Camii
5	Hüseyin ATICI	1975-...	İstanbul Üsküdar İhsaniye Camii
6	İbrahim BARIŞ	1977-...	Eskişehir Erenköy Ulu Camii
7	Mahmut YÜKSEL	1966-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
8	Mehmet YILDIRIM	1977-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
9	Mehmet Saim TÜRK BEN	1986-...	İstanbul Bayrampaşa Yeşil Camii Yatılı Erkek Kur'ân Kursu
10	Musa AK	1981-...	Eskişehir Havacılar Camii
11	Neşet KAPLAN	1971-...	Eskişehir Çarşı Camii

12	Salih AKTAŞ	1977-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
13	Yaşar ÖZKAN	1981-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
14	Yusuf SOYSAL	1978-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu

2.1.6. 2015 Yılında Mezun Olanlar

Eskişehir'de Yaşar Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi faaliyetlerinde altıncı dönem öğrencileri 2012 yılında eğitimlerine başlamışlar ve 2013 yılında kırâat-ı aşere eğitimlerini tamamlamışlardır. Aynı yıl içerisinde kursa ara vermeyen öğrenciler takrîb eğitimine başlayıp 2015 yılında kırâat eğitimlerini tamamıyla bitirmişlerdir. Aşağıda isimleri zikredilen, altıncı dönem içerisinde yer alan kurrâ hafızlar 2015 yılında Tekeli'den icâzet almışlardır.

Tablo 6: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Altıncı Dönem (2015 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Ahmet DEMİR	1974-...	Eskişehir Kurşunlu Camii
2	Ahmet Salih GÜNEŞ	1983-...	Eskişehir Muttalip Mahallesi Alhatcı Camii
3	Fatih ERDEM	1981-...	İstanbul Küçükçekmece Tahiroğlu Kur'ân Kursu
4	Fırat SATILMIŞ	1982-...	Eskişehir Reşadiye Camii
5	Hikmet ALBAYRAK	1974-...	Eskişehir Hacı Ali Bolak Camii
6	İbrahim ÜNLER	1982-...	Eskişehir Kurşunlu Camii
7	İsmail ALBAYRAK	1973-...	Eskişehir İmam-ı Azam Camii
8	Mehmet DEMİR	1972-...	Eskişehir Eligüzeller Camii
9	Mehmet Mücahit OKKAN	1981-...	Eskişehir Hz. Ömer Camii
10	Mehmet Rüşdi SARICA OĞLU	1981-...	İzmir Evliyazade Akkuş Yatılı Erkek Kur'ân Kursu

11	Muharrem YILMAZ	1984-...	Eskişehir Merkez Bölge Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
12	Mükerrem ÜNLÜ	1984-...	Eskişehir Uluzafer Camii
13	Tahsin PEKER	1982-...	Diyanet Akademisi Bursa Dini İhtisas Merkezi

Eskişehir'de Yaşar Tekeli riyasetinde devam eden kırâat eğitimi faaliyetlerine 2015 yılı mezuniyetinden sonra Tekeli'nin özel mazeretlerinden dolayı yaklaşık üç sene ara verilmiştir. Bundan dolayı 2018 yılında yapılması planlanan icâzet merasimi 2021 yılına sarkmıştır.

2.1.7. 2021 Yılında Mezun Olanlar

Eskişehir'de 2015 yılından sonra bir süre ara verilen kırâat eğitimi faaliyetlerine 2018 yılında tekrar başlanmıştır. Yedinci dönem kırâat eğitimi öğrencileri 2018 yılında kırâat-ı aşere eğitimine başlamışlardır. 2019 yılına gelindiğinde kırâat-ı aşere eğitimini tamamlayan yedinci dönem kursiyerleri aynı yıl içerisinde takrîb eğitimine başlayıp 2021 yılında kırâat eğitimlerini tamamlamışlardır. Aşağıda isimleri zikredilen, yedinci dönem içerisinde yer alan kurrâ hafızlar tüm Türkiye'de Kovid 19 salgını dolayısıyla uygulanan pandemi tedbirlerinin geçerli olduğu aylarda da kursa ara vermemişlerdir. 2021 yılında ikmal edilen kursun icâzet merasimi, yine pandemi tedbirlerine riayet edilerek düzenlenmiş ve kursiyer Evren Yıldız'ın karantina uygulamasında olması dolayısıyla 16 kursiyerin katılımıyla yapılabilmektedir.

Tablo 7: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Yedinci Dönem (2021 Yılı) Kırâat Eğitimini Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Ali Murat AKÇAY	1983-...	Konya Meram Seyrantepe Erkek Kur'ân Kursu
2	Evren YILDIZ	1981-...	Eskişehir Yalaman Camii
3	Fatih ÇAMCI	1989-...	Eskişehir Kırmızı Toprak Camii
4	Halil GÜNAL	1984-...	Eskişehir Rençber Rıza Tarım Camii
5	Harun BÜYÜKKAYA	1977-...	Eskişehir Gümölcine Camii
6	Hasan Basri CENGİZ	1983-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
7	İbrahim Halil KAÇMAZ	1981-...	Eskişehir Tekke Camii
8	İsmail ÖNER	1984-...	Eskişehir Hacı Sadık Camii

9	Mehmet Fatih TÜRK BEN	1986-...	Eskişehir Göztepe Camii
10	Mesut ULU	1982-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
11	Nihat ÜNLÜ	1982-...	Eskişehir Çarşı Camii
12	Orhan UZUN	1978-...	Eskişehir Dekovil Camii
13	Osman TUNÇER	1979-...	Eskişehir Ziya Paşa Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
14	Ramazan KARA	1976-...	Eskişehir Hacı Zeynep Camii
15	Soner ŞAHİN	1984-...	Eskişehir Ahmet Yavuzer Camii
16	Yunus TAŞÇI	1986-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu
17	Yusuf AYDIN	1980-...	Eskişehir Hacı Hilmi Efendi Yatılı Hafızlık Erkek Kur'ân Kursu

2.1.8. 2022 Yılında Kırâat-ı Aşere Eğitimi Tamamlayanlar

2018 yılında kırâat eğitimi faaliyetlerinin Dini İhtisas Merkezlerine taşınmasıyla birlikte Eskişehir'de kırâat eğitimi faaliyetleri de Yaşar Tekeli riyasetinde Eskişehir Eğitim Merkezi çatısı altında devam ettirilmiştir. 2021 yılında kırâat-ı aşere eğitimine başlayan sekizinci dönem kırâat halkası öğrencileri 2022 yılında aşere eğitimlerini tamamlamışlardır. Aşağıda isimleri zikredilen kişiler, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yapılan sınav sonucunda kırâat-ı aşere bitirme belgesi almışlardır.

Tablo 8: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli'de Sekizinci Dönem (2022 Yılı) Kırâat-I Aşere Eğitimi Tamamlayanlar

	Adı Soyadı	Doğumu/Ölümü	Son Görev Yeri
1	Abdurrahman AKALIN	1980-...	Eskişehir Hacı Abdurrahman Özlü Camii
2	Atilla ALTINDAĞ	1978-...	Eskişehir Sami Sipahi Camii
3	Fatih SEVİM	1987-...	Eskişehir Sazova Camii
4	Fedai ENÖNÜ	1972-...	Eskişehir Karapınar Camii

5	Fehmi AKIN	1984-...	Eskişehir Fazilet Camii
6	Hüseyin ALTIN	1984-...	Eskişehir Hacı Hakkı Ođuz Camii
7	Hüseyin DORUK	1987-...	Eskişehir Çamlıca Orta Camii
8	Mehmet Mücahit UNAN	1979-...	Eskişehir Hicret Camii
9	Özcan KÖROĞLU	1977-...	Eskişehir olak Sadık Camii
10	Tahsin İNCE	1974-...	Eskişehir Emine Soyer Camii
11	Yasin TERİM	1991-...	Eskişehir Vişnelik Camii

Eskişehir’de kırâat eğitimi faaliyetlerinin son halkasını oluşturup kırâat-ı aşere eğitimi tamamlayan isimlerden: Abdurrahman Akalın, Atilla Altındağ, Fatih Sevim, Fehmi Akın, Hüseyin Altın, Hüseyin Doruk, Mücahit Uman, Özcan Korođlu ve Tahsin İnce 2023 yılı Aralık ayında Yaşar Tekeli riyasetinde takrîb eğitimine başlamışlardır. Eskişehir’de kırâat eğitimi faaliyetleri hâlihazırdaki ders halkasıyla, takrîb bölümüyle şeyhu’l-Kurrâ Yaşar Tekeli riyasetinde gayri resmi statüde sürdürülmektedir.

3. Sonuç ve Öneriler

Kur’ân’daki kelimelerin telaffuzlarını ve bir kısmındaki okunuş farklılıklarını konu edinen kırâat ilmi, İslam geleneğinde Kur’ân’la ilişkili ilimler arasında sayılmıştır. İslam ilim geleneğinde tefsir müktesebatının ilk örneklerinden itibaren hemen her dönemde yazılan tefsir eserlerinde, kırâat farklılıklarına sırası geldikçe dikkat çekilmiş ve bu farklılıklardan doğabilecek anlam genişlikleri, değişiklikleri ve zenginlikleri dikkate alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nde 3 Mart 1924’te çıkan Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle, kırâat eğitimi faaliyetleri 1968 yılında tekrar başlayacağı güne kadar resmi olarak kesintiye uğramıştır. Mehmet Rüştü Aşıkutlu riyasetinde 1968 yılında oluşturulan halkayla birlikte kırâat öğretimi Türkiye’de yeniden canlanmaya başlamış ve yıllar içerisinde kurumsal bir yapıya kavuşmuştur.

Kırâat eğitimi faaliyetlerinin Türkiye Cumhuriyeti’nde 1968 yılında resmi statüde başlamasından iki sene sonra, 1970 yılında Eskişehir’de de başlaması çok dikkat çekicidir. Eskişehir’de birçok Anadolu şehrinden önce kırâat eğitiminin başlamasında en büyük pay, maddi imkânsızlıklardan dolayı memleketi Trabzon’dan Eskişehir’e göç eden Mehmet Sarıcaoğlu’nundur. Onun okutup icâzet verdiği toplam 12 öğrenci Eskişehir’de Cumhuriyet Dönemi’nde aşere-takrîb-tayyibe eğitimlerini tamamlayan ilk kuşaktır.

Sarıcaoğlu yetiştirdiği kurrâ hafızlarla Eskişehir’de kırâat eğitimi faaliyetlerinin temelini atmıştır. Mehmet Sarıcaoğlu’nun vefatı sonrasında Eskişehir’de kırâat bayrağını devralan kişi onun yetiştirip icâzet verdiği ilk altı öğrencisinden biri olan Yaşar Tekeli’dir. Tekeli’nin aynı

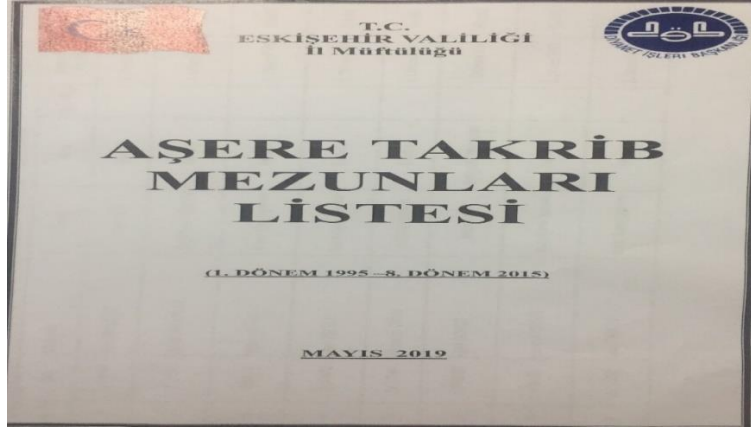
halkada yer alan diğer arkadaşlarından farkı, hafızlığını da Sarıcaoğlu'nda ikmal etmesi ve Sarıcaoğlu'nun vefatından önce bu faaliyetleri devam ettirmesi yönünde kendisini cesaretlendirmesidir.

Eskişehir'de doğup büyüyen ve imam-hatip olarak başladığı meslek hayatını Kur'ân kursu öğreticisi olarak tamamlayan Yaşar Tekeli hayatı boyunca hep Eskişehir'de yaşamıştır. Hem görevde olduğu dönemde hem de emekli olduktan sonra yetiştirdiği onlarca hafız yanında, tam sayılarını kendisinin de bilmediği pek çok öğrenciye talim ve meharic-i huruf dersleri vermiştir.

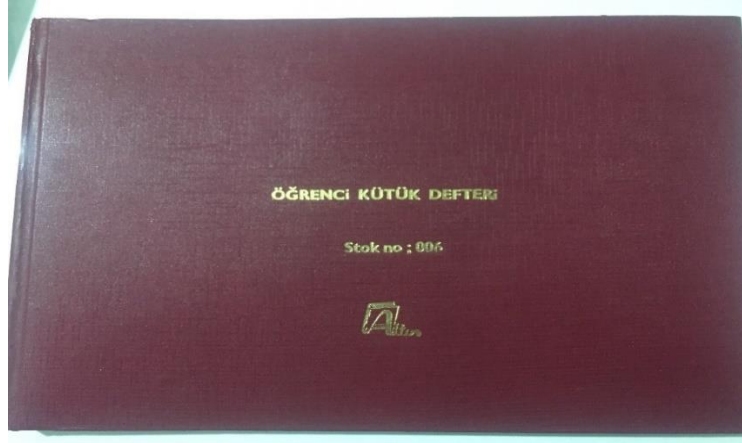
Yaşar Tekeli, hocasının vefatından sonra 1997 yılında Eskişehir'de başladığı kırâat eğitimi faaliyetlerine bugün de (Mayıs 2024) devam etmektedir. İmkânların kısıtlı olduğu dönemden itibaren toplamda 66 kişiye aşere-takrîb-tayyibe okutup icâzet veren Yaşar Tekeli 2022 yılında kırâat-ı aşere okuttuğu 11 öğrencisine takrîb-tayyibe okutmayı sürdürmektedir. Onun yetiştirdiği kurrâ hafızların çoğu bugün Eskişehir'in merkezinde bulunan camilerde görev yapmaktadır. Yine şehir merkezinde bulunan üç yatılı hafızlık erkek Kur'ân kursunun öğretici kadrosundaki hocaların çoğu da onun icâzet verdiği kurrâ hafızlardır.

Ek:

Resim 1: Eskişehir İl Müftülüğü arşivinde bulunan aşere-takrîb mezunları dosyası

Resim 2: Eskişehir İl Müftülüğü Aşere-Takrîb Mezunları Kütük Defteri kapağı

Resim 3: Eskişehir İl Müftülüğü Aşere-Takrîb Mezunları Kütük Defteri, sayfa 1

ÖĞRENCİ KÜTÜK DEFTERİ				Sayfa No
Mühür İlgili	Soyadı	TERELİ	Şeyh	Şeyh
	Adı			
	T.C. Kimlik No.			
	Baba Adı	Ömer		
	Ana Adı	Nezih		
	Doğum Yeri ve Tarihi	Mutfalıp 01.11.1958		
	İl ve İlçesi	Eskişehir		
	Makamı (Köy)	Mutfalıp		
	Çin No.			
	Alın Sıra No.			
Okuldan Önce	Verildiği Yıl	25 Ocak 1974		
	Kayıt No.	25540		
	Verildiği Nedeni ve Tarihi	25.11.2002		
	Kan Grubu			
	Geçildiği Okulun Adı			
	Sınıfı			
	Geçildiği Öğretim Belgesinin Tarihi			
	Öğretim Belgesinin Tarihi ve Numarası	25 Ocak 1974 3662		
	Kabul Edildiği Sınıf ve Tarihi	25 Ocak 1974 3662		
	Alın Tarihi			
Okuldan Sonra	Sınıfı	L DÖNEM		
	Alınış Öğretim Belgesinin Tarihi	ALİFİE TAKRİBİ TAYYİBE		
	Öğretim Belgesinin Tarihi ve Numarası	25.04.1995		
	Diğer İhtiyaç Kararı Adı			
	Diğer İhtiyaç Kararının Tarihi ve Sayısı			
	Diğer Gözden Geçirme Tarihi ve Sayısı			
	Diğer Gözden Geçirme Tarihi ve Sayısı			
	Diğer Gözden Geçirme Tarihi ve Sayısı			
	Diğer Gözden Geçirme Tarihi ve Sayısı			
	Diğer Gözden Geçirme Tarihi ve Sayısı			

Resim 4: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli

Kaynakça / References

- Akdemir, Mustafa Atilla. *Kırâat İlmî Eğitim ve Öğretim Metotları*. İstanbul: İFAV Yayınları, 3. Basım, 2021.
- Akkaya, Fatih. *Cumhuriyet Dönemi'nde Eskişehir'de Kırâat İlmîne Yapılan Katkılar*. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024.
- Arı, Yılmaz. "A Crime against Humanity and the Tragedy of Genocide: An Evaluation That Israel Should Be Sued for State Terrorism against Palestinians". çev. Mustafa Turan. *Uluslararası Dorlion Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (DASAD)* 1/2 (Dec. 2023), 445-465. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10429568>
- Arı, Yılmaz. "Bir İnsanlık Suçu Ve Soykırım Trajedisi: İsrail'in Filistinlilere Uyguladığı Devlet Terörü Nedeniyle Yargılanması Gerektiğine Dair Bir Değerlendirme". *Darulhadis İslami Araştırmalar Dergisi* 5 (Aralık 2023), 22-44. <https://doi.org/10.61216/darulhadisdergisi.1392165>
- İbn Kesîr, Ebü'l-Fidâ İmâdüddîn İsmâîl b. Ömer, *Tefsîrül-Kur'âni'l-azîm*. 4 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Maârif, 1388/1969.

- İbn Manzûr, Muhammed b. Mükerrrem. *Lisânü'l-Arab*. nşr. Abdullah Ali el-Kebîr. 6 Cilt. Kahire: Dârü'l-Maârif, ts.
- İbnü'l-Cezerî, Ebü'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Alî b. Yûsuf. *en-Neşr fi'l Kırâati'l Aşr*. thk. Ali Muhammed Dabbâ. 5 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- Odunpazarı Müftülüğü. "Personelimiz". Erişim 5 Mayıs 2024. <https://eskisehir.diyamet.gov.tr/odunpazarı/Sayfalar/Contentdetail.aspx?MenuCategory=Kurumsal2&ContentCategory=personelimiz>
- Râğîb el-İsfehânî, Ebu'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal. *el-Müfredât fi Çaribi'l-Kur'an*. Beyrut: Dârü'l-Kalem, 1412/1992.
- Râzî, Fahreddin. *Mefâtîhu'l-gayb: et-Tefsîru'l-kebîr*. 30 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Fikr, 1405/1985.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl Celâleddîn Abdurrahman. *el-İtkân fi 'ulûmi'l-Kur'an*, thk. Şuayb Arnavut. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1429/2008.
- Taberî, Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr. *Câmiu'l-Beyân an Te'vili Âyi'l-Kur'an*. 30 Cilt. Kahire: Dârü'l-Maârif, 1398/1978.
- Tepebaşı Müftülüğü. "Tepebaşı İlçe Müftülüğü Personel Listesi". Erişim 5 Mayıs 2024. <https://eskisehir.diyamet.gov.tr/tepebasi/Sayfalar/Contentdetail.aspx?MenuCategory=Kurumsal2&ContentCategory=personelimiz>
- Tetik, Necati. *Başlangıçtan IX. Hicri Asra Kadar Kırâat İlminin Ta'limi*. İstanbul: İşaret Yayınları, 1990.
- Zemahşerî. Cârullah Ebü'l-Kasım Mahmud b. Ömer. *el-Keşşâf an haka'iki gavâmizi't-tenzîl ve uyûni'l-ekavîl fi vücûhi't-te'vîl*. 4 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kitab, ts.

Orijinallik Beyanı / Declaration of Authenticity

Bu makale, Turnitin yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. / This article has been scanned by Turnitin. No plagiarism detected.

Akademik Etik Beyanı / Academic Ethics Statement

"Kırâat İlminin Eskişehir'deki Son Yarım Yüzyılına Şahitlik: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli" başlıklı makale bilimsel araştırma tekniklerine ve akademik etik ilkelerine uyularak hazırlanmış, veriler üzerinde herhangi bir tahrifat veya çarpıtma yapılmamış, başka bir araştırmadan kısmen veya tamamen intihal edilmemiş, yayınlanması amacıyla başka bir yayın organına gönderilmemiştir.

The article titled "Witnessing the Last Half Century of the Science of Qiraah in Eskişehir: Qurra Hafız Yaşar Tekeli" has been prepared in accordance with scientific research techniques and academic ethics principles, no falsification or distortion has been made on the data, no partial or complete plagiarism has been made from another research, and it has not been sent to another publication organ for publication.

Çatışma Beyanı / Conflict Statement

"Kırâat İlminin Eskişehir'deki Son Yarım Yüzyılına Şahitlik: Kurrâ Hafız Yaşar Tekeli" başlıklı makaleyle ilgili olarak diğer kişi veya kurumlarla herhangi bir çıkar çatışması sözkonusu değildir. / There is no conflict of interest with other individuals or institutions regarding the article titled "Witnessing the Last Half Century of the Science of Qiraah in Eskişehir: Qurra Hafız Yaşar Tekeli".

İthaf / Dedication / إهداء¹⁴

Bu çalışma, İsrail'in Gazze'deki üniversitelere, okullara, hastanelere, mülteci kamplarına, evlere, camilere ve kiliselere düzenlediği vahşi, barbar, insanlık ve hukuk dışı saldırıları nedeniyle hayatını kaybeden bilim insanları, öğrenciler, sağlık çalışanları, din adamları, gazeteciler, bebekler, çocuklar ve masum sivillere ithaf edilmiştir. İsrail'in iki milyondan fazla Gazzeliyi evlerinden ve topraklarından sürgün etmek istemesi insanlık dışıdır. İsrail'in uluslararası hukuka, insan hak ve hürriyetlerine aykırılık içeren tüm işgal ve saldırıları suçtur ve bu nedenle yargılanması gerekmektedir.

This article is dedicated to the scientists, students, health workers, religious officials, journalists, babies, children and innocent civilians who lost their lives as a result of Israel's brutal, barbaric, inhumane and illegal attacks on universities, schools, hospitals, refugee camps, homes, mosques and churches in Gaza. Israel's attempt to expel more than two million Gazans from their homes and lands is inhumane. All Israeli occupations and attacks that violate international law, human rights and freedoms are crimes and therefore Israel must be prosecuted.

هذه المقالة موجهة إلى العلماء والطلاب وعاملين في مجال الصحة ورجال الدين والصحفيين والرضع والأطفال والمدنيين الأبرياء الذين فقدوا حياتهم بسبب الهجمات الوحشية واللاإنسانية وغير القانونية التي شنتها إسرائيل على الجامعات والمدارس والمستشفيات ومخيمات اللاجئين والمنازل والجوامع والكنائس الموجودة في غزة. فما تريده إسرائيل من نفي وتهجير أكثر من مليوني فلسطيني من أراضيهم ومنزلهم هو أمر غير إنساني. إن كافة ما تفعله إسرائيل من هجمات تتنافى مع حقوق الإنسان والحريات والقانون الدولي هي جرائم ولهذا السبب يجب محاكماته

Yazarlık Katkısı / Authorship Contribution

Çalışma iki yazarlı olarak yürütülmüştür. Birinci yazar %70, ikinci yazar %30 katkıda bulunmuştur. / The study was conducted by two authors. The first author contributed 70%, the second author contributed 30%.

¹⁴ Bu metnin alındığı makale için bakınız: Yılmaz Arı, "A Crime against Humanity and the Tragedy of Genocide: An Evaluation That Israel Should Be Sued for State Terrorism against Palestinians", çev. Mustafa Turan, *Uluslararası Dorlion Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (DASAD)* 1/2 (Dec. 2023), 461; Çalışmanın Türkçesini okumak için bk: Yılmaz Arı, "Bir İnsanlık Suçu Ve Soykırım Trajedisi: İsrail'in Filistinlilere Uyguladığı Devlet Terörü Nedeniyle Yargılanması Gerekliğine Dair Bir Değerlendirme". *Darulhadis İslami Araştırmalar Dergisi* 5 (Aralık 2023), 22-44.